

Dar®

Jaarverslag 2018

Voorwoord

Voor u ligt het financieel jaarverslag van Dar NV over het jaar 2018. Een jaar waarin Dar steeds vaster op koers is komen liggen en de prestaties naar buiten toe wederom tot een grote mate van tevredenheid hebben geleid. Een jaar waarin we ook hard gewerkt hebben aan de interne organisatie om daarmee onze prestaties naar buiten te verbeteren.

Prestaties waar alle betrokkenen trots op mogen zijn, ook nu we al enkele jaren de VANG-ambities van de gemeenten weten te realiseren, waarmee de gemeenten tot de koplopers in Nederland gerekend mogen worden. En Nijmegen in 2018 Europees koploper als European Green Capital.

Voor het beheer van openbare ruimte hebben we de processen beter geordend en ondergebracht in de bedrijfsautomatisering BorVision. Op basis daarvan zijn de werkzaamheden in de openbare ruimte verder geprofessionaliseerd. Dit alles met de inzet van vele enthousiaste medewerkers, waaronder een grote groep mensen die niet overal aan de slag kunnen.

In het voorliggend verslag vindt u een meer gedetailleerde terugblik op 2018. Hierbij verwijs ik ook graag naar ons maatschappelijk jaarverslag 2018. Een film met de titel "Samen ambities waarmaken".

Nijmegen, 29 mei 2019

dhr. G.T.M. de Bruin

algemeen directeur

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	2
Bericht van de Raad van Commissarissen	6
Bestuursverslag	8
Jaarrekening Dar N.V. geconsolideerd 2018	15
Geconsolideerde balans per 31 december	16
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	17
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	18
Toelichting op de geconsolideerde balans en de geconsolideerde winst- en verliesrekening	19
• Algemeen	19
• Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	20
• Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	24
• Financiële instrumenten en risicobeheersing	25
Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans en de geconsolideerde winst- en verliesrekening	26
• Geconsolideerde balans	26
• Niet in de balans opgenomen informatie	29
• Geconsolideerde winst- en verliesrekening	30
Enkelvoudige jaarrekening Dar N.V. 2018	33
Balans Dar N.V. per 31 december	34
Winst- en verliesrekening	36
Toelichting op de balans en de winst- en verliesrekening	37
Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	37
• Balans	37
Overige gegevens	40
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	40
Colofon	45

Bericht van de Raad van Commissarissen

Het strategiedocument van Dar “In verbinding waarde creëren; strategisch plan tot 2020” biedt het bedrijf en daarmee de RvC een goed houvast bij haar ontwikkeling. Samen creatief naar een schone circulaire leefomgeving in het Rijk van Nijmegen. Dar houdt de regio fris. Dat is waar Dar voor staat, dat is waar we naar toe op weg zijn.

De Raad van Commissarissen (RvC) ziet met voldoening dat Dar met de focus op de publieke dienstverlening er in is geslaagd om op een marktconforme wijze haar takenpakket met maatwerk aan de wensen en behoeften van haar overheidsopdrachtgevers in te richten en uit te bouwen. De omzet is met € 0,4 miljoen gedaald van € 40,9 miljoen naar € 40,5 miljoen.

Meerwaarde voor iedereen creëren en geïntegreerde dienstverlening, ambities waaraan Dar op vele manieren vorm geeft. Voor het integraal beheer van de openbare ruimte is de organisatie overgegaan op bedrijfsautomatisering onder de naam BorVision. De RvC heeft dit belangrijke en succesvolle ICT-project nauwlettend gevolgd, omdat het management met een dergelijke tool meer zicht op het functioneren van het bedrijf krijgt.

De ambitie om in verrassende verbindingen een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van circulaire economie in het Rijk van Nijmegen was onder meer in Green Capital 2018 Nijmegen het hele jaar door zichtbaar. Dar heeft op verschillende manieren haar bijdrage geleverd. Als uitvoeringsorganisatie bij praktische acties. Dar kon als bemiddelaar een mooie rol spelen bij de realisatie van de alternatieve duurzame ambtsketen, gemaakt uit goud, zilver en koper van afgedankte elektrische apparaten. Met dank aan Wecycle en Liander. Opschoonacties en actie Steenbreek, steeds weer droeg Dar haar steentje bij aan Nijmegen Green Capital. De ontmoeting van Dar/RvC met Europarlementariërs mag hierbij zeker niet ontbreken.

Verrassende verbindingen leggen is een ambitie. Misschien niet verrassend, maar wel een mooie verdiepende verbinding is gelegd tussen Dar en de gemeente Nijmegen, waar de samenwerking in een nieuwe geïntegreerde eenduidige overeenkomst afvalbeheer en beheer openbare ruimte is vastgelegd. Vanuit een duidelijk perspectief van de inwoner en zijn of haar leefomgeving. Een samenwerking die uitgaat van een langjaren perspectief.

Dit jaar heeft Dar met de opdrachtgevers het probleem van de beschikbaarheid van chauffeurs voor het inzamelen van oud papier en karton met vrijwilligers in de avonduren in de markt onderzocht. Een gevoelig onderwerp dat zorgvuldig en transparant besproken wordt, van belang bij maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De organisatiewijziging die onder de vorige directeur is ingezet, is door interimdirecteur R. Fennema en de nieuwe algemeen directeur G.T.M. de Bruin tot een afronding gekomen. De RvC is door de directie goed geïnformeerd over deze ontwikkelingen. Tegelijk zag de RvC het MT zich vernieuwen met de komst van een nieuwe manager Advies & Relatiebeheer.

Het jaar 2018 sluit af met een financieel resultaat van € 0,25 mln.

BDO Audit & Assurance B.V. (BDO) heeft de jaarrekening gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. De verklaring maakt onderdeel uit van dit verslag. Voor BDO was boekjaar 2018 het derde auditjaar bij Dar. De RvC dankt BDO voor de prettige samenwerking.

Toezicht en advies

Per 1 januari 2018 is de heer Fennema als commissaris teruggetreden in verband met de aanvaarding van de functie van Algemeen Directeur a.i.. Per 1 juli heeft de heer Fennema elders een functie aanvaard en is de heer De Bruin Algemeen Directeur geworden.

De RvC kende in de loop van 2018 drie vacatures. Deze ontstonden door het overlijden van mevrouw K. van Willigen (augustus 2017), door de interimfunctie en daarna het vertrek van de heer Fennema en door met het aflopen van de tweede termijn van de heer Meulendijks (einde 2018). In 2018 zijn twee nieuwe commissarissen geworven. In de junivergadering van de AvA is de benoeming van mevrouw L. van Druten en de heer G. Uytdewilligen bevestigd.

De RvC kwam in 2018 zes maal bijeen waarbij de eerder genoemde punten aan de orde zijn gekomen.

De auditcommissie, bestaande uit mevrouw Berkers en de heer Meulendijks, vergaderde in 2018 twee keer in aanwezigheid van directie en manager Financiën en ICT van Dar. Op de agenda stonden de jaarcijfers 2017, de kwaliteitsborging van de administratieve organisatie, de management letter 2018 en de begroting 2019. Ook is gesproken over de aanpak en rapportage, samenhangend met de voorspelbaarheid van de financiële jaarprognose.

De remuneratiecommissie bestond in 2018 uit mevrouw Van Druten en de heer Storm. De remuneratiecommissie was in de sollicitatiecommissie betrokken bij de selectie van de algemeen directeur en bij de invulling van de organisatie.

De RvC heeft in 2018 in een aparte bijeenkomst haar functioneren geëvalueerd. Daarbij heeft ze geconstateerd dat de commissarissen elkaar in de discussies scherp houden. De behoefte om de visie op toezicht onderling verder uit te diepen heeft geleid tot visiedocument en een werkbijeenkomst met externe begeleiding. In december 2018 heeft de RvC deze visie gedeeld met de aandeelhouders. De reacties van de aandeelhouders zijn input voor vervolgstappen in 2019.

Roulerend zijn RvC-leden aanwezig bij enkele OR-vergaderingen. Er is hierbij een goed en open contact.

In de twee overleggen tussen een delegatie van de RvC en de Ondernemingsraad Dar is naast personele aangelegenheden gesproken over algemene strategische ontwikkelingen en de inrichting van de organisatie.

Slot

De Raad van Commissarissen dankt de aandeelhouders voor het vertrouwen en steun aan het gevoerde beleid. Veel waardering gaat uit naar de heren R. Fennema en M. Meulendijks die, ieder vanuit hun eigen expertise, een actieve bijdrage hebben geleverd aan het werk van de Raad. Zij hebben daarmee zowel de aandeelhouders als de directie een zeer goede dienst bewezen.

Tevens spreekt de RvC graag zijn waardering uit tegenover de medewerkers, OR en directie voor hun betrokkenheid en inzet, evenals voor het behaalde resultaat over het jaar 2018.

Nijmegen, 29 mei 2019
Namens de Raad van Commissarissen,

J. Storm
president-commissaris

Bestuursverslag

Personeel en Organisatie

Organisatieontwikkelingen

De eerste helft van 2018 heeft vooral in het teken gestaan van de implementatie van de organisatieherstructurering die eind 2017 was aangekondigd. Het uitgangspunt 'de uitvoering centraal' heeft geleid tot deze wijzigingen in de organisatiestructuur. Medio 2018 zijn de grootste stappen gezet. Eind 2018 was deze herstructurering afgerond.

De invulling van vacatures binnen Dar, vooral in de uitvoering gedurende het piekseizoen, is een uitdagende opdracht geweest. Daarmee is het onderwerp 'hoe zijn én blijven we een aantrekkelijke werkgever voor werkzoekenden' hoog op de agenda komen te staan en is er gedurende 2018 veel aandacht besteed aan arbeidsmarktcommunicatie. Ook in 2019 blijft hier veel aandacht voor.

Op het gebied van arbeid en gezondheid heeft er in 2018 opnieuw een gezondheidscheck plaats gevonden, waarbij er een nog hogere deelname is geweest dan de eerste keer; 78% tegen 72% in 2015, toen de check voor het eerst werd uitgevoerd.

In 2018 is een start gemaakt met de omvorming van het verzuimbeleid naar een inzetbaarheidsbeleid. Het doel is om te komen tot heldere kaders rondom inzetbaarheid, naar verwachting zal medio 2019 de hele organisatie hier kennis van hebben genomen.

Samen met de OR is er een start gemaakt om de nieuwe contouren te schetsen voor een vernieuwd beleid rondom duurzame inzetbaarheid. Ook dit zal in 2019 verder vorm gaan aannemen.

Formatie per 31 december 2018

Ultimo 2018 waren 175 medewerkers in dienst bij Dar (9 meer dan ultimo 2017), waarvan 143 man en 32 vrouw. Van de 175 medewerkers waren 39 medewerkers parttime werkzaam. In 2018 zijn 20 medewerkers in dienst gekomen en 19 uit dienst gegaan. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers is in 2018 44 jaar (en ligt daarmee 1,4 jaar lager dan ultimo 2017) en de gemiddelde duur van het dienstverband bedraagt 10 jaar (ook lager dan ultimo 2017; toen was de gemiddelde duur 12,1 jaar). De verlaging van leeftijd en dienstverbandduur zijn vooral te relateren aan het aannemen van een aantal jongere medewerkers in de tweede helft van 2018. Verder zijn omgerekend naar een fulltime bezetting ongeveer 102 flexwerkers ingezet en 3 stagiaires.

Tot slot zijn in 2018 mensen met een SW-indicatie of anderszins afstand tot de arbeidsmarkt ingezet. Dit betrof gemiddeld over het hele jaar 73 personen.

Arbeidsvoorwaarden

Conform CAO is op 1 januari 2018 een loonsverhoging van 1% en per 1 juli 2018 nogmaals een verhoging van 2%. De eindejaarsuitkering bleef gelijk op 3,25%.

In 2018 is er een collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering geïntroduceerd, deze was voorheen nog op vrijwillige basis. Daarnaast is ook een semi collectieve aanvullende nabestaanden verzekering geïntroduceerd en tot slot is de generatierегeling van kracht geworden binnen Dar. Deze regeling biedt de groep medewerkers die 5 jaar voor de AOW datum staan de kans om minder te werken tegen gunstige voorwaarden.

Opleidingsplan

Ook in 2018 hebben een aantal medewerkers van Dar het MBO diploma behaald.

- 5 medewerkers hebben mbo-2 Inzameling afgerond in februari 2018;
- 3 medewerkers hebben mbo-1 Inzameling afgerond in oktober 2018;
- 5 medewerkers zijn gestart met mbo-2 IBOR en ronden deze naar verwachting af in april 2019. Van deze 5 medewerkers hebben er 4 in het verleden een mbo-1 gevolgd.

In januari 2019 is een mbo-2 Inzameling gestart, waar 3 medewerkers aan deelnemen: een is nieuw ingestroomd, 2 hebben eerder een mbo-1 gevolgd.

Ziekteverzuim

Het voorkomen en terugbrengen van het ziekteverzuim blijft een belangrijk speerpunt. In 2018 was het verzuimpercentage 6,53%, een beperkte stijging van 0,20% ten opzichte van 2017. Doelstelling voor 2018 (max 5%) is hiermee niet behaald. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door het langdurige verzuim; langer dan 43 dagen. De verzuimfrequentie is met 1,31 licht gestegen ten opzichte van 2017 (1,27). Eind 2018 is een plan van aanpak opgesteld om het ziekteverzuim in te perken om zodoende de strategische doelstelling te behalen. Het contract met de arbodienst is met 1 jaar verlengd tot eind 2019.

Gemiddeld aantal medewerkers

Gedurende het jaar 2018 waren gemiddeld 159,50 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2017: 163,72). Hiervan zijn er, evenals vorig jaar, geen werkzaam in het buitenland.

Klant- en marktontwikkelingen

VANG doelstellingen

Op het gebied van grondstoffen werkte Dar ook in 2018 weer intensief samen met de gemeenten. De VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstellingen voor 2020 zijn in 2018, evenals in 2017, voor de Dar regio behaald. De resultaten voor de regio liggen zelfs boven het landelijke gemiddelde. We blijven ons percentage restafval verder terugbrengen en zijn op die manier al hard op weg naar het behalen van de VANG-doelstellingen voor 2025. Hier zijn we trots op!

Manier van inzamelen, projecten en afvalcoaches

In Beuningen en Druten zamelen we voor het tweede jaar omgekeerd in. Dit levert blijvend goede resultaten op. In Nijmegen deden we een proef met de schillenboer van de moderne tijd. Dit vonden zowel de gemeente als de bewoners een succes. Daarom verlengen we de proef in 2019 in een deel van de Nijmeegse hoogbouw. Verder troffen we voorbereidingen voor het plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers in de binnenstad. Ook zetten we steeds meer afvalcoaches in de regio in om bewoners op een positieve manier tot ander gedrag aan te zetten. Met bijvoorbeeld de persoonlijke benadering van de afvalcoach, proberen wij bewoners te stimuleren om hun afval beter te scheiden en op de juiste manier aan de straat te zetten.

Milieustraten

De bezoekersaantallen en ingezamelde kilo's afval van de milieustraten in de Dar-regio tonen aan dat de milieustraten een groot succes zijn. De milieustraten in Berg en Dal, Nijmegen en Wijchen werden in 2018 ruim 370.000 keer bezocht. Dat is 20.000 keer vaker dan in 2017. Ook in Druten en Heumen trekken de milieustraten veel bezoekers. Bewoners weten de milieustraten dus steeds beter te vinden en dragen, met hulp van de medewerkers op de milieustraten, bij aan het scheiden van alle afvalsoorten.

Educatie

De regio telt inmiddels ruim 2.000 Wijkhelden, jong en oud, die structureel een bijdrage leveren aan een schone leefomgeving. Ook zijn wij in 2018 gestart met een project om op scholen het scheiden van grondstoffen mogelijk te maken. De voorbereidingen troffen we in 2018 en in 2019 gaan we met de inzameling van grondstoffen op scholen van start. Daarna gaan we verder met het ontwikkelen van educatiemateriaal op het gebied van afval en openbare ruimte. Op deze manier willen wij de jeugd steeds meer bewust maken van het belang van een schone, circulaire leefomgeving en de invloed die ze daar zelf op hebben.

Kwaliteit van grondstoffen

Door al deze ontwikkelingen gaat het gescheiden inzamelen van grondstoffen steeds beter. Toch vraagt de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, vooral van plastic+, gft-afval en textiel, nog veel aandacht. Hoe hoger de kwaliteit van de grondstoffen, hoe beter deze grondstoffen toegepast kunnen worden als grondstof voor nieuwe producten. Kijk! Afval=-grondstof, als je het goed scheidt. De glasbak bestond in 2018 alweer 40 jaar, maar nog steeds vraagt ook glasscheiding onze aandacht.

Verder is circulaire verwerking van de grondstoffen een belangrijk aandachtspunt. Dar werkt hierin samen met ARN BV en de landelijke samenwerkingspartners in het Midwaste-verband. In 2018 werd de kunststofsortering en -vermarketing in samenwerking met Midwaste op de markt gezet. Door het gezamenlijke volume is het gelukt om een partij te vinden die een extra kunststof sorteerlijn in Nederland bouwt, waardoor er meer balans is in vraag en aanbod van sorteercapaciteit. Voor de Dar-gemeenten betekent de aanbesteding dat vanaf 1 januari 2019 Suez in Rotterdam het ingezamelde plastic+ sorteert.

Benchmark

De zes gemeenten deden in 2018 mee aan de benchmark afvalbeheer. De gemeenten vullen daarbij zelf de gegevens in die nodig zijn voor het onderzoek. De gemeenten laten op dit moment uitstekende resultaten zien, zowel op het gebied van afvalscheiding alsook de afvalbeheerkosten en de daarbij verleende service. De resultaten werden regionaal besproken om te kijken waar het eventueel nog beter kan.

Automatisering

Op het gebied van integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR), maakten we in 2018 een enorme automatiseringsslag met de invoering van BorVison. Alle IBOR-activiteiten zitten in één systeem: van offerte tot nacalculatie. Hierdoor krijgen we meer inzicht in de belangrijkste bedrijfsindicatoren van de IBOR-activiteiten en kunnen we steeds beter sturen op een optimale combinatie van efficiency en gewenste kwaliteit. De omzet van IBOR maakt een steeds groter deel uit van de totale bedrijfsomzet. IBOR vormt daarmee een onlosmakelijk onderdeel van Dar.

SROI

In 2018 werkten we wederom intensief samen met het werkbedrijf van de regio Nijmegen, WBRN. Hiermee bieden wij bewoners uit de regio met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans om actief te zijn op de arbeidsmarkt. In 2018 zetten wij een proef op met de inzet van assistent-wijkvegers in Nijmegen. Dit zijn bewoners uit de regio met een afstand tot de arbeidsmarkt, die wijkgericht en zichtbaar bezig zijn met het schoner maken van de leefomgeving. Dit doen zij op een duurzame manier, met elektrische bakfietsen. Vanwege het succes van deze proef, breiden we deze in 2019 verder uit in heel Nijmegen.

Green Capital jaar

Nijmegen was in 2018 European Green Capital. Een jaar lang was Nijmegen de groene hoofdstad van Europa. Veel inwoners, jong en oud, en bedrijven deden mee met kleine en grote initiatieven, zo ook Dar. We werkten we mee aan diverse projecten zoals een circulaire ambtsketen van de Burgemeester, circulair stadsmeubilair en nog veel meer. Nog niet alles werd in 2018 bereikt. Nijmegen blijft ook in de toekomst werken aan een duurzame en groene stad, waarin het prettig leven is. Ook Dar heeft hier samen met andere partijen een rol in.

Bewonerstevredenheid

Het bewonerstevredenheidsonderzoek toonde in 2018 weer aan dat de inwoners van de regio zeer tevreden zijn over de algemene prestaties van Dar. Wij zetten ons blijvend met veel plezier in, om de samenwerking met gemeenten verder te optimaliseren en de tevredenheid van bewoners vast te houden en waar mogelijk te verbeteren op een duurzame en verantwoorde manier.

Financiële resultaten

Balansverhoudingen en ratio's

Het geconsolideerde balanstotaal bedraagt € 23,8 mln. en ligt daarmee € 2,5 mln. lager dan het balanstotaal in 2017.

Eind 2018 heeft ten aanzien van de voorziening groot onderhoud een stelselwijziging plaats gevonden. Voorheen werd voor groot onderhoud gebruik gemaakt van een voorziening. Vanaf 2017 wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering is uitgewerkt in de Richtlijnen voor de Jaarverslaglegging (RJ 212) en houdt in dat kosten van groot onderhoud ineens bij aanvang van het gebruik van dat actief als afzonderlijk deel van het desbetreffende actief voor het volledige bedrag worden geïdentificeerd. De desbetreffende component van het actief wordt dan afgeschreven in de periode tot aan het moment van uitvoeren van het groot onderhoud (RJ 212.418). Bij de uitvoering van het groot onderhoud worden de kosten hiervan opnieuw geactiveerd waarna de afzonderlijke component opnieuw op dezelfde wijze wordt afgeschreven. Het saldo van de voorziening groot onderhoud ad. € 431k is rechtstreeks aan het eigen vermogen toegevoegd.

De solvabiliteit, zijnde het groepsvermogen als percentage van het balanstotaal, stijgt van 51,5% in 2017 naar 57% eind 2018.

De rentabiliteit, het netto resultaat als percentage van het eigen vermogen, bedraagt 1,8% ten opzichte van 1,5% in 2017. Doelstelling is een rendement van 5%.

Op de langlopende leningen is in 2018 een bedrag van € 0,6 mln. afgelost zodat de lange schuld nu nog € 2,9 mln. bedraagt. Duurzame productiegoederen worden door eigen en vreemd vermogen gefinancierd. Een klein gedeelte vindt plaats via operational lease.

Aan dividend werd in 2018 € 0,2 mln. over 2017 uitgekeerd. Het resultaat over 2018 is, in afwachting van de besluitvorming door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, opgenomen als resultaat boekjaar onder het groepsvermogen.

Exploitatie

De netto omzet bedraagt in 2018 € 40,5 mln. en bedraagt daarmee € 0,4 mln. (0,9%) lager dan de omzet gerealiseerd in 2017. De daling is met name toe te schrijven aan het achterblijven van diverse projecten bij gemeenten.

Het jaar 2018 is afgesloten met een resultaat van € 250k (2017: € 201k). Het resultaat is negatief beïnvloed door extra kosten doordat minder menskrachten vanuit het werkbedrijf (WBRN) en Werkgroep beschikbaar waren en derhalve duurdere uitzendkrachten ingehuurd moesten worden. Dit heeft het resultaat met € 388k gedrukt. Verder is € 102k aan kosten genomen die in 2019 tot uitgaven leiden voor medewerkers zijnde een transitievergoeding en afvloeiingskosten van tezamen € 102k.

De structuurwijziging die in 2017 van start is gegaan, is in 2018 grotendeels afgerond. De werkwijze van de organisatie is nu wijkgericht en de taakverdeling is helder.

Gedurende 2018 is het nieuwe systeem voor het inplannen, voor- en nacalculeren, urenregistratie en administratie van de IBOR activiteiten met nieuwe procedures en werkwijzigingen, ingevoerd. Het systeem draait naar tevredenheid. Verder zijn vrijwel alle systemen in de cloud gebracht. Een enkel systeem blijft lokaal draaien.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft veel tijd gevegd. Hier zullen we structureel aandacht aan moeten blijven geven.

Daar waar mogelijk zijn belangrijke functies die door externen werden ingevuld voorzien van vaste medewerkers.

Kasstroom

De kasstroom is € 0,3 mln. negatief (2017: € 2,5 mln. negatief). Het verschil met 2017 wordt met name verklaard door een lager werkkapitaal van € 0,9 mln. en een lagere dividend uitkering van € 0,9 mln.

Risico en risicobeheersing

Strategie

Risico: Participatie / social return (SROI)

Risicobereidheid¹: Hoog

Dar helpt de gemeenten door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (tijdelijk) in te zetten op werkzaamheden. Door wetgeving kan het zijn dat de inzet van deze groep gaat wijzigen waardoor Dar op plekken, met name bij IBOR, zonder mensen komt te zitten.

Risico: Budgetwijzigingen bij gemeenten

Risicobereidheid: Gemiddeld

Door druk op gemeentelijke budgetten en de zeer beperkte gelegenheid van Dar om elders activiteiten te ontwikkelen is Dar sterk afhankelijk van de opdrachten en gelden van de gemeenten. Daar staat tegenover dat in de Aandeelhoudersovereenkomst in artikel 2.3 is opgenomen dat met het oog op de bedrijfscontinuïteit van de Vennootschap op de deelnemende gemeenten de inspanningsverplichting rust om jaarlijkse fluctuaties in de afname van diensten zoveel mogelijk te beperken. Hierdoor zou Dar in staat moeten zijn om anticiperende maatregelen te nemen bij afnemende diensten.

Risico: Toenemende rol automatisering

Risicobereidheid: Laag

Binnen de bedrijfsprocessen van Dar nemen data een steeds belangrijkere rol in. Enerzijds in relatie tot de bedrijfsprocessen en anderzijds voor naar de burger toe belastinggebonden activiteiten. Dit vraagt veel van de inrichting, back-up en leveringszekerheid van systemen. Er moet rekening gehouden worden met terugvalscenario's bij (ver-)storingen en offline registratie van werkzaamheden. Hier is Dar zich van bewust en is voortdurend bezig met het borgen van processen, systemen en ondersteuning.

Risico: Kennisborging

Risicobereidheid: Laag

Binnen Dar zijn de functies nog niet dusdanig georganiseerd dat behoud van kennis op alle plekken geborgd is. Op het moment van het vertrek van sommige personen heeft de organisatie een uitdaging om deze kennis boven tafel te krijgen. Hier wordt rekening mee gehouden in het ontwikkelmodel 'van Gevel tot Gevel' van Dar.

Operationele activiteiten

Risico: Effectiviteits- / efficiëntierisico

Risicobereidheid: Gemiddeld

Het kader voor risicomanagement binnen de Dar-organisatie is ingericht op basis van de vastgestelde ISO-procedures en de beschrijvingen in het kader van administratieve organisatie en interne controle (AO/IB).

Door middel van de interne auditfunctie en door het periodiek uitvoeren van externe audits en (interim)controles worden de bestaande risicomanagementstructuren, beheersingsmaatregelen en rapportageprocessen op hun feitelijke werking beoordeeld. Daarbij spelen onze interne

¹ Risicobereidheid is de mate waarin Dar bereid is risico's te accepteren bij het nastreven van haar doelstellingen.

auditoren een belangrijke rol. De externe auditor en de externe accountant hebben de getroffen risicobeheersingmaatregelen getoetst en beoordeeld of deze binnen de gestelde (wettelijke) kaders en voorwaarden zijn uitgevoerd.

In voorkomende gevallen zijn concrete aanbevelingen en voorstellen voor mogelijke verbeteringen doorgevoerd.

Risico: Fraude, corruptie en reputatieschade

Risicobereidheid: Nul

Gedragscodes en huisreglement worden periodiek onder de aandacht van de medewerkers gebracht. De naleving van AO/IB-procedures vermindert de mogelijkheden tot frauderen.

Financiële positie

Risico: Valutarisico

Risicobereidheid: Hoog

Dar is alleen werkzaam in Nederland. Verkopen in vreemde valuta zijn nihil, het inkoopvolume in vreemde valuta is niet materieel.

Risico: Rente- en kasstroomrisico

Risicobereidheid: Gemiddeld

Dar loopt risico over de rentedragende vorderingen (met name onder liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan de gemeente Nijmegen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Dar risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Dar risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen en schulden worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Risico: Kredietrisico

Risicobereidheid: Gemiddeld

Dar heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop vindt plaats aan afnemers die voldoen aan de kredietwaardigheidstoets van Dar. Verkoop vindt plaats op basis van krediettermijnen tussen de 21 en 60 dagen.

Risico: Financieringsrisico

Risicobereidheid: Gemiddeld

Dar hanteert een vastgesteld dividend- en financieringsbeleid waarmee op basis van het meerjaren-bedrijfsplan de mogelijkheden om in de voorzienbare toekomst financiering aan te trekken worden beschermd.

Risico: Liquiditeitsrisico

Risicobereidheid: Laag

Dar wordt hoofdzakelijk gefinancierd via langlopende leningen met de gemeente Nijmegen en bevoorschotting vanuit de gemeenten gedurende het jaar. Bij eventuele kortlopende tekorten heeft Dar een kredietfaciliteit bij de ING bank.

Financiële verslaglegging

Risico: Betrouwbaarheidsrisico

Risicobereidheid: Gemiddeld

Gegeven de huidige inrichting van de AO/IB hebben de voornaamste onzekerheden die de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging materieel kunnen beïnvloeden betrekking op de voorzieningen. De voorzieningen worden op een consistente wijze ingeschat, waarbij de betrouwbaarheid van deze werkwijze wordt beoordeeld door schattingen uit het verleden te vergelijken met de werkelijkheid.

Wet- en regelgeving

Risico: Risico m.b.t. naleving Wet Markt en Overheid

Risicobereidheid: Nul

De Wet Markt en Overheid bepaalt de ruimte welke overheidsgedomineerde bedrijven hebben om te ondernemen op de 'vrije' markt alsmede de regels waaraan voldaan moet worden. Door de verkoop medio 2015 van Dar Milieu BV, en daarmee van vrijwel alle verkoopcontracten met bedrijfsklanten, zijn deze regels niet langer beperkend voor de verdere ontwikkeling van Dar.

Risico: Risico m.b.t. naleving Arbo- en milieuwetgeving

Risicobereidheid: Nul

Dar toetst op basis van de vastgestelde ISO-procedures operationele werkzaamheden en investeringsaanvragen op Kwaliteits-, Arbo- en Milieuwetgeving.

Risico: Risico a.g.v. veranderende wetgeving vennootschapsbelasting

Risicobereidheid: Nul

Dar is per 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig. De vrijstellingsmogelijkheden voor deze Vpb-plicht zijn op landelijk niveau voldoende uitgewerkt door de Belastingdienst. De aangifte over 2016 is ingediend. De vervolgaangiften zijn in voorbereiding.

Vooruitzichten

Zoals verwacht zijn de structuurwijziging, de verandering van IBOR systemen en daarmee de wijzigingen in werkwijzen en procedures voltooid. De organisatie staat er goed voor. Voor 2019 ligt de nu nadruk op aanpassing van ons ERP-systeem voor de Inzameling en verdere automatisering van handmatige werkzaamheden. Deze verbeteringen zullen zeker het gehele jaar 2019 in beslag nemen. In de omzet verwachten wij geen bijzonderheden. Ook het resultaat zal op hetzelfde niveau blijven.

In 2019 verwachten we € 3,9 mln te investeren waarvan € 2,0 mln overloop uit 2018. Om deze investeringen te kunnen financieren wordt naar externe financiering gezocht.

De vaste formatie in 2019 neemt toe ten opzichten van 2018. Dit heeft met name te maken met het aannemen van vaste functionarissen op plaatsen waar nu tijdelijke krachten zijn ingezet.

Nijmegen, 29 mei 2019

dhr. G.T.M. de Bruin

algemeen directeur

**Jaarrekening DAR N.V.
geconsolideerd 2018**

Geconsolideerde balans per 31 december

Voor resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)

		31 december 2018	31 december 2017
<i>Activa</i>			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1)	584	538
Materiële vaste activa	2)	18.346	18.094
		<hr/>	<hr/>
		18.931	18.633
Vlottende activa			
Vorraden	3)	329	214
Vorderingen	4)	2.910	5.551
Liquide middelen		1.626	1.882
		<hr/>	<hr/>
		4.865	7.647
Totaal		23.796	26.280
<i>Passiva</i>			
Groepsvermogen	5)	13.574	13.525
Vorzieningen	6)	330	395
Langlopende schulden	7)	2.928	3.554
Kortlopende schulden	8)	6.964	8.806
		<hr/>	<hr/>
Totaal		23.796	26.280

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(Bedragen x € 1.000)

		2018	2017
Netto omzet publieke taken	9)	39.844	40.208
Netto omzet commerciële taken		668	686
		<hr/>	<hr/>
Netto omzet		40.512	40.893
Kosten			
Kosten van afvalverwerking		-7.771	-7.485
Lonen en salarissen	10)	-7.210	-7.363
Sociale lasten	11)	-1.960	-1.895
Afschrijvingskosten	12)	-2.491	-2.386
Overige bedrijfskosten	13)	-20.613	-21.328
		<hr/>	<hr/>
Kosten		-40.045	-40.457
Bedrijfsresultaat			
		467	436
Overige financiële baten en lasten	14)	-198	-229
		<hr/>	<hr/>
Resultaat voor belastingen		269	207
Belastingen	15)	-19	-6
		<hr/>	<hr/>
Resultaat na belastingen		250	201

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

	2018	2017
Bedrijfsresultaat	467	436
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	2.477	2.496
Verkoop deelneming	0	0
Mutatie voorzieningen	-66	-102
Mutatie voorraden	-115	-65
Mutatie vorderingen	2.641	-2.112
Mutatie kortlopende schulden exclusief aflossingsverplichtingen en nog te betalen dividend	-1.856	1.988
<i>Mutaties in werkkapitaal</i>	670	-189
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	3.548	2.641
Betaalde winstbelasting	-19	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	3.529	2.641
Investeringen immateriële vaste activa	-230	-436
Investeringen materiële vaste activa	-2.670	-2.776
Desinvesteringen (Im)materiële vaste activa	125	83
Desinvesteringen in financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investerings-activiteiten	-2.775	-3.129
Aflossing leningen	-611	-597
Betaalde intrest	-198	-229
Betaald dividend	-201	-1.147
Kasstroom uit financierings-activiteiten	-1.010	-1.973
Netto kasstroom	-256	-2.461
Deze kasstroom kan tevens als volgt worden weergegeven		
Mutatie liquide middelen	-256	-2.461
Netto kasstroom	-256	-2.461

Toelichting op de geconsolideerde balans en de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Algemeen

Activiteiten

De activiteiten van Dar N.V. en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit de exploitatie van een bedrijf op het gebied van milieuverantwoord afvalbeheer, reiniging en groen- en grijsonderhoud, met inachtneming van de ter zake bestaande wetten, van overheidswege gegeven voorschriften, alsmede de voorwaarden en afspraken zoals deze zijn opgenomen in het afgesloten inbestedingscontract.

Vestigingsadres

De feitelijke vestigingsplaats is Kanaalstraat 401, 6541 XK te Nijmegen. KvK Nummer 9109332.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van Dar N.V. opgenomen, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Dar N.V. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum. De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. In de consolidatie worden de financiële gegevens van Dar N.V. en Dar Dienstverlening B.V. betrokken. Allen zijn gevestigd te Nijmegen en vormen een 100% kapitaalbelang.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Aangezien Dar N.V. in de winst- en verliesrekening over 2018 geconsolideerd is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte winst- en verliesrekening in overeenstemming met art. 2:402 BW.

Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in paragraaf "Grondslagen voor de waardering van activa en passiva", evenals de deelnemingen, worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn, voor zover aanwezig, omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele

activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Dar N.V. zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens de bepaling van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van resultaat vindt in beginsel plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen verkrijgingsprijs, vervaardigingsprijs of actuele waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijziging zoals opgenomen in de desbetreffende paragraaf. De cijfers over 2017 zijn geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2018 mogelijk te maken.

Stelselwijziging

Tot boekjaar 2018 werd de voorziening groot onderhoud opgebouwd op basis van een intern opgesteld meerjarige onderhoudsplan. Ondanks de aanwezigheid van een gedetailleerd meerjarig onderhoudsplan is het inschatten van de daadwerkelijke onderhoudskosten inclusief de hieruit voortkomende dotatie lastig in te schatten.

Op basis van deze aanwezige verstoringen is geconstateerd dat de waardering van de voorziening groot onderhoud, niet voldoet aan de geldende verslaggevingsrichtlijnen. Vanaf boekjaar 2018 is, gegeven de bewerkelijkheid van de waardering van de voorziening en de onzekerheden (qua timing, omvang en objectkeuze) inzake periodiek uit te voeren groot onderhoud, de waarderinggrondslag herzien waardoor een stelselwijziging is doorgevoerd. Vanaf boekjaar 2018 zullen de kosten van periodiek uit te voeren groot onderhoud middels de componentenbenadering worden verantwoord in de materiële vaste activa. Hiervoor zal de prospectieve verwerkingswijze worden gehanteerd zoals opgenomen in de overgangsbepaling in 'RJ uiting 2018-5'.

Aangezien de voorziening groot onderhoud, in overeenstemming met RJ 140, op een retrospectieve manier verwerkt moet worden en de componentenbenadering op een prospectieve manier ontstaat een bijzondere situatie. Voor het inzicht in de jaarrekening is er derhalve voor gekozen om de mutatie van de voorziening groot onderhoud in de beginbalans van de vergelijkende cijfers te verwerken (retrospectieve verwerkingswijze) en de componentenbenadering met ingang van 2018 toe te passen (prospectieve verwerkingswijze). In de vergelijkende cijfers van 2017 zullen de kosten groot onderhoud, voor het inzicht, direct in de winst- en verliesrekening worden verwerkt. Gegeven het marginale verschil in het resultaat 2017 als gevolg van een vrijwel gelijke onttrekking en dotatie in boekjaar 2017 is het verschil in het resultaat niet gecorrigeerd in de winst- en verliesrekening waardoor het resultaat na stelselwijziging gelijk is aan het resultaat voor stelselwijziging.

Het financiële effect (x € 1000) van bovenstaande stelselwijziging op de vergelijkende cijfers (31 december 2017) is als volgt:

	31-12-2017 Voor stelselwijziging	31-12-2017 Na stelselwijziging	Vershil
Balans			
Immateriële vaste activa	€ 18.094	€ 18.094	-
Eigen Vermogen	€ 13.094	€ 13.525	431
Voorzieningen	€ 826	€ 395	-431
Winst- en verliesrekening			
Afschrijvingskosten	€ 2.386	€ 2.386	-
Overige bedrijfskosten	€ 21.328	€ 21.328	-
Resultaat	€ 201	€ 201	-

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Daarnaast wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een immaterieel vast actief waar sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de paragraaf "Bijzondere waardeverminderingen".

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met de bijzondere waardevermindering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde, rekening houdend met de eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Daarnaast wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief waar sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de paragraaf "Bijzondere waardeverminderingen".

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Op terreinen wordt niet afgeschreven. Materiële activa in uitvoering worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Kosten voor periodiek groot onderhoud worden met ingang van 2018 vanwege de stelselwijziging verwerkt in de materiële vaste activa op basis van de componentenbenadering. Voor materiële vaste activa welke voor 2018 geïnvesteerd zijn worden de prospectieve verwerkingsmethode gehanteerd.

Financiële vaste activa

Groepsmaatschappijen en deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde. Deze waarde wordt berekend op basis van dezelfde grondslagen die Dar N.V. hanteert bij de waardering en resultaatbepaling.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Dar N.V. in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

De deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering van deelnemingen wordt rekening gehouden met waardedalingen, indien deze duurzaam zijn.

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van het verstrekte bedrag, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen kostprijs of verkrijgingsprijzen onder toepassing van de LIFO-methode of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de

geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderneming. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Jubilea-uitkeringen

Dit betreft een voorziening voor toekomstig uit te keren jubileumgratificaties aan het personeel op basis van de huidige personeelsregelingen. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen en een vertrek kans van het personeel. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde, rekening houdend met een rekenrente van 1,5%.

Arbeidsongeschiktheidsregelingen

Een voorziening wordt getroffen indien op balansdatum verplichtingen bestaan tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De verplichting is een beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen kunnen al gerealiseerd worden zodra zij voorzienbaar zijn.

Netto omzet

Hieronder wordt opgenomen de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en diensten, onder aftrek van kortingen en dergelijke en exclusief de over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

Resultaat deelnemingen

Als resultaat deelnemingen, waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen.

Bij deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, wordt het dividend als resultaat aangemerkt. Verwerking hiervan vindt plaats onder de financiële baten en lasten.

Kosten van afvalverwerking en overige bedrijfskosten

Onder kosten van afvalverwerking zijn opgenomen de directe en indirecte kosten voor aan de verwerkers aangeboden tonnages afval, heffing Wet belastingen op Milieugrondslag (WbM) en extern depot voor Klein Chemisch Afval (KCA).

Onder de overige bedrijfskosten zijn opgenomen kosten uitbesteed werk, onderhouds- en brandstofkosten materieel en kosten die niet direct aan de kostprijs van de geleverde diensten zijn toe te rekenen.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze aan werknemers verschuldigd zijn.

Pensioenen

Dar N.V. heeft een toegezegde pensioenregeling bij het ABP (middenloonregeling). Hierbij is een pensioen toegezegd aan personeel op de pensioengerechtigde leeftijd, afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren. Dar N.V. heeft de toegezegde pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds verwerkt als zou er sprake zijn van een toegezegde bijdrageregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslag vennootschapsbelasting

Belastingen resultaat

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Valutarisico

Dar is alleen werkzaam in Nederland. Het valutarisico is nihil.

Rente- en kasstroomrisico

Dar loopt risico over de rentedragende vorderingen (met name onder liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan de gemeente Nijmegen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Dar risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Dar risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de markttrente.

Met betrekking tot de vorderingen en schulden worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

Dar heeft geen significante concentraties van kredietrisico aangezien verkoop primair geschiedt aan onze aandeelhouders.

Liquiditeitsrisico

Dar wordt hoofdzakelijk gefinancierd via langlopende leningen met de gemeente Nijmegen. Bij eventuele kortlopende tekorten heeft Dar een kredietfaciliteit bij de ING bank.

Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans en de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000,- tenzij anders vermeld)

1 Immateriële vaste activa

	Software
Boekwaarde per 1 januari 2018	538
bij: investeringen	230
af: afschrijvingen	-184
af: desinvesteringen	0
Gereedmelding actief in ontwikkeling	0
Boekwaarde per 31 december 2018	584
Historische aanschafwaarde	1.760
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2018	1.176
Afschrijvings-percentages	25%

2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa in 2018 is als volgt weer te geven:

	Gebouwen en terreinen	Materieel en tractie-middelen	Overige vaste bedrijfs-middelen	Activa in ontwikkeling	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	11.241	6.412	296	145	18.094
bij: investeringen	446	2.016	208	0	2.670
af: desinvesteringen	0	-125	0	0	-125
af: afschrijvingen	-780	-1.374	-139	0	-2.293
Gereedmelding actief in ontwikkeling	-21	105	0	-83	0
Boekwaarde per 31 december 2018	10.886	7.034	365	62	18.346
Historische aanschafwaarde	20.534	22.002	1.873	62	44.471
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2018	9.648	14.986	1.508	0	26.124
Afschrijvings-percentages	0-25%	7%-33,3%	10-50%	0%	

3 Voorraden

	31 december 2018	31 december 2017
Grond- en hulpstoffen	329	214

4 Vorderingen

	31 december 2018	31 december 2017
Handelsdebiteuren		
Nominaal saldo	1.749	3.496
af: voorziening voor mogelijke oninbaarheid	-10	-33
	1.739	3.463
Overige vorderingen en overlopende activa	1.171	2.088
	2.910	5.551

In de vorderingen zijn onderstaande saldi opgenomen inzake vorderingen op aandeelhouders.

	31 december 2018	31 december 2017
Vorderingen op aandeelhouders		
Gemeente Berg en Dal	96	330
Gemeente Beuningen	97	77
Gemeente Druten	414	390
Gemeente Heumen	6	141
Gemeente Nijmegen	1.054	2.226
Gemeente Wijchen	60	594
	1.727	3.758

In de post 'overige vorderingen en overlopende passiva' zijn o.a. opgenomen de nog te ontvangen bedragen, vooruitbetaalde bedragen en de nog te factureren opbrengsten. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

5 Groepsvermogen

Voor de toelichting op de samenstellende bestanddelen van het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

6 Voorzieningen

Personeelsgerelateerde voorzieningen	
Stand per 1 januari 2018	195
bij: dotatie	0
af: onttrekking	-47
Stand per 31 december 2018	148
Overige voorzieningen	
Stand per 1 januari 2018	200
bij: dotatie	0
af: onttrekking	-18
Stand per 31 december 2018	182
Totaal	330

In de personeelsgerelateerde voorzieningen zijn jubilea-uitkeringen en vertrek-/arbeidsongeschiktheids- regelingen opgenomen. De overige voorzieningen hebben betrekking op de voorziening garantiefonds Oud Papier & Karton.

7 Langlopende schulden

	31 december 2018	31 december 2017
Lening gemeente Nijmegen*	898	1.198
Nieuwbouw lening I**	2.656	2.968
	3.554	4.166
Aflossingsverplichting	-626	-612
	2.928	3.554

* Lening gemeente Nijmegen

Dit betreft een lening van de gemeente Nijmegen die per 1 juli 2011 is verstrekt als vervanging van een achtergestelde converteerbare lening. Aflossing geschiedt in 5 jaarlijkse gelijke termijnen voor het eerst per 1 juli 2017. De rente bedraagt 5,0% voor het eerst te voldoen op 1 juli 2012. De binnen één jaar verschuldigde aflossingen ad € 299.495 zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn.

** Nieuwbouw lening I

Dit betreft een lening van de gemeente Nijmegen verstrekt ten behoeve van de financiering van de nieuwbouw. Aflossing geschiedt annuïtair in 25 jaar voor het eerst per 1 mei 2001. De rente bedraagt 4,9%. De binnen één jaar verschuldigde aflossingen ad € 327.171 zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn. Een bedrag van € 851.518 heeft een looptijd langer dan 5 jaar.

8 Kortlopende schulden

	31 december 2018	31 december 2017
Crediteuren	3.556	3.553
Aflossingsverplichtingen		
Aflossingsverplichtingen leningen gemeente Nijmegen	626	611
Belasting en sociale premies		
Omzetbelasting	427	651
Loonheffing en sociale lasten	368	356
Pensioenpremies	99	95
	894	1.102
Overige schulden en overlopende passiva	1.888	3.540
	6.964	8.806

Onder de overige schulden en overlopende passiva is een bedrag van € 82.008 opgenomen voor nog te betalen afvloeiingskosten aan personeel.

In de kortlopende schulden, exclusief aflossingsverplichting, zijn onderstaande saldi opgenomen inzake schulden aan aandeelhouders.

	31 december 2018	31 december 2017
Schulden aan aandeelhouders		
Gemeente Berg en Dal	0	0
Gemeente Beuningen	0	0
Gemeente Druten	20	20
Gemeente Heumen	27	25
Gemeente Nijmegen	528	730
Gemeente Wijchen	35	276
	610	1.051

In de post 'overige schulden en overlopende passiva' zijn o.a. opgenomen reservering vakantietoelage, nog te betalen kosten, reservering opgebouwd spaarverlof. Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen informatie

Onderstaande informatie is volledig van toepassing op Dar N.V.

Bankgaranties

Er zijn geen bankgaranties ten behoeve van derden afgegeven.

Leasecontracten

Dar N.V. heeft een leaseverplichting ten aanzien van het gebruik van kopieerapparaten. Deze huurverplichting heeft een resterende looptijd van minder dan vijf jaren. De verplichting voor 2019 bedraagt € 16.176. Het deel van de verplichting met een looptijd tussen één en vijf jaren bedraagt € 1.662.

Investeringsverplichtingen

De groep is ultimo 2018 voor een bedrag van € 137.826 aan investeringsverplichtingen aangegaan.

Onderhoudscontract

Dar N.V. heeft een onderhoudscontract ten aanzien van haar wagenpark. Dit contract heeft een resterende looptijd van minder dan vijf jaren. De verplichting voor 2019 bedraagt € 620.068. Het deel van de verplichting met een looptijd tussen één en vijf jaren bedraagt € 1.654.644.

Omzetbelasting en vennootschapsbelasting

Dar N.V. maakt voor de omzetbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dar N.V. en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de omzetbelastingsschuld van de fiscale eenheid als geheel.

Dar N.V. maakt voor de vennootschapsbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dar N.V. en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de vennootschapsbelastingsschuld van de fiscale eenheid als geheel.

403-verklaring

Er is een 403-verklaring verstrekt aan dochter Dar Dienstverlening B.V. Dar N.V. is volledig aansprakelijk voor alle aangegane verplichtingen en schulden bij Dar Dienstverlening B.V.

Kredietfaciliteit

Dar N.V. heeft een kredietfaciliteit bij haar huisbankier van € 2,0 mln. Voor deze totale kredietfaciliteit heeft de gemeente Nijmegen een borgstelling verstrekt.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

Inbesteding dienstverlening

Dar N.V. is een overheidsgedomineerde onderneming met uitsluitend de 6 regiogemeenten als aandeelhouder: Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen.

De activiteiten van Dar N.V. bestaan voornamelijk uit de exploitatie van een bedrijf op het gebied van milieuverantwoord afvalbeheer, reiniging en groen- en grijsonderhoud, met inachtneming van ter zake bestaande wetgeving en voorschriften. Dar N.V. concentreert zich hierbij op de dienstverlening voor de aandeelhoudende gemeenten.

Dar kwalificeert zich als aanbestedende dienst. De gemeenten geven de opdrachten aan Dar op basis van een inbestedingsovereenkomst, als ware het een eigen dienst.

Het inbestedingscontract bevat onder meer de bepaling waarbij de gemeente (opdrachtgever) aan Dar N.V. (opdrachtnemer) de opdracht geeft om voor de gemeente gedurende 5 jaar de publieke taken op het terrein van afvalinzameling en -verwerking uit te voeren. Aanvullend kunnen de gemeenten ook taken uit het publieke domein, zoals reiniging (eventueel volgens de principes van IBOR), groenonderhoud, winterdienst en ongediertebestrijding aan Dar opdragen.

Het inbestedingscontract kent een periode van vijf jaar en omvat nu de periode vanaf het jaar 2017 tot en met het jaar 2021.

Op basis van de bij dit inbestedingscontract behorende dienstverleningsovereenkomst vindt jaarlijks overleg plaats tussen opdrachtgever en opdrachtnemer aangaande de in het inbestedingscontract genoemde producten en diensten alsmede over de daaraan gerelateerde tariefstelling.

9 Netto omzet publieke taken

	2018	2017
Gemeente Berg en Dal	3.795	3.732
Gemeente Beuningen	1.623	1.790
Gemeente Druten	1.940	2.022
Gemeente Heumen	1.681	1.807
Gemeente Nijmegen	28.783	28.520
Gemeente Wijchen	1.889	2.227
Overig	133	110
	39.844	40.208

10 Lonen en salarissen

Gemiddeld aantal medewerkers

Gedurende het jaar 2018 waren gemiddeld 159,5 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2017: 163,72). Hiervan zijn er 0 werkzaam in het buitenland (2017: 0).

Bezoldiging bestuurder

Omdat vermelding van de bezoldiging van de bestuurder te herleiden zou zijn tot één natuurlijke persoon, is gebruik gemaakt van de vrijstelling van BW 2, artikel 383.

11 Sociale lasten

	2018	2017
Pensioenpremies	912	866
Overige sociale lasten	1.048	1.029
	1.960	1.895

12 Afschrijvingen op en overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa

	2018	2017
Afschrijvingen immateriële vaste activa	184	246
Afschrijvingen materiële vaste activa	2.293	2.250
Boekresultaat materiële vaste activa	14	-110
	2.491	2.386

13 Overige bedrijfskosten

Bezoldiging Raad van Commissarissen

Voor bezoldiging van commissarissen van de rechtspersoon kwam in 2018 een bedrag van € 55.248 ten laste van de groep (2017: € 56.000).

14 Overige financiële baten en lasten

	2018	2017
Rente leningen Gemeente Nijmegen	-188	-218
Rente banktegoeden	-10	-11
	<u>-198</u>	<u>-229</u>

15 Belastingen

Vennootschapsbelasting

Door de inwerkingtreding van de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsbedrijven per 1 januari 2016 en de daarmee samenhangende wijzigingen in de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, zijn Dar N.V. en Dar Dienstverlening B.V. per de genoemde datum belastingplichtig geworden voor de vennootschapsbelasting. In 2018 zijn er tussen de NVRD en de Belastingdienst afspraken gemaakt over de wijze waarop het belastbare resultaat voor bedrijven zoals Dar bepaald moet worden. Naar aanleiding van deze afspraken heeft Dar de belastingaangifte over 2016 ingediend.

Balans Dar N.V. per 31 december

Voor resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)

	31 december 2018	31 december 2017
Activa		
Vaste activa	584	538
Immateriële vaste activa	18.346	18.094
Materiële vaste activa	50	41
Financiële vaste activa	1)	
	<u>18.980</u>	<u>18.673</u>
Vlottende activa		
Vorraden	314	199
Vorderingen en overlopende activa	2.860	5.391
Groepsmaatschappijen	0	22
Liquide middelen	1.297	1.741
	<u>4.471</u>	<u>7.353</u>
Totaal	23.451	26.026

	31 december 2018	31 december 2017
Passiva		
Eigen vermogen	2)	1.100
Geplaatst kapitaal		1.169
Agioreserve		11.055
Overige reserves		250
Resultaat boekjaar		<u>13.574</u>
		<u>13.525</u>
Voorzieningen		330
		395
Langlopende schulden		
Overige leningen gemeente Nijmegen		2.928
		<u>3.554</u>
		<u>3.554</u>
Kortlopende schulden		
Belastingen en sociale premies		894
Aflossingsverplichtingen		627
Groepsmaatschappijen		407
Overige schulden en overlopende passiva		4.691
		<u>6.619</u>
		<u>8.552</u>
Totaal	23.451	26.026

Winst- en verliesrekening

(Bedragen x € 1.000)

	2018	2017
Resultaat uit deelnemingen	8	3
Vennootschappelijk resultaat	242	198
Resultaat	250	201

Toelichting op de balans en de winst- en verliesrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde zoals eerder in deze jaarrekening vermeld. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 18 tot en met 24 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

Balans

1) Financiële vaste activa

Overzicht van gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in kapitaal
<i>Directe belangen</i>		
Dar Dienstverlening B.V.	Nijmegen	100,00%
<i>Indirecte belangen</i>		
-		

Het verloop van de financiële vaste activa in 2018 is als volgt weer te geven:

Boekwaarde per 1 januari 2018 Dar Dienstverlening BV	41
bij: kapitaalstorting in deelnemingen	0
bij: resultaat deelnemingen	9
af: overig	0
Boekwaarde per 31 december 2018	50

2) Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 5.500.000, verdeeld in 550.000 gewone aandelen ad € 10 nominaal. Van deze aandelen zijn 110.000 gewone aandelen geplaatst en volgestort.

Gemeente Berg en Dal	6.234
Gemeente Beuningen	3.583
Gemeente Druten	3.347
Gemeente Heumen	4.037
Gemeente Nijmegen	87.675
Gemeente Wijchen	5.124
Totaal aandelen geplaatst en volgestort	110.000

Agioreserve

Dit betreft de gevormde reserve naar aanleiding van de inbreng eind 1999 en de rectificatie van de akte van oprichting van Dar Milieudiensten N.V. welke per volmacht is getekend op 4 september 2000.

Resultaat boekjaar

Stand per 1 januari 2018	201
Af: dividenduitkering resultaat 2017	-201
Bij: resultaat boekjaar 2018	250
Stand per 31 december 2018	250

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2017

Het resultaat over boekjaar 2017 ad € 200.949 is als dividend uitgekeerd.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2018

Het resultaat na belastingen over boekjaar 2018 ad € 250.353 is separaat opgenomen in de balans onder het eigen vermogen. Voorgesteld wordt om dit in de vorm van dividend uit te keren aan de aandeelhouders.

Nijmegen, 29 mei 2019

De Directie:
dhr. G.T.M de Bruin
algemeen directeur

Raad van Commissarissen:
dhr. J. Storm,
president-commissaris
mevr. H.G.O.M. Berkers
mevr. L.A. van Druten
dhr. G. Uytdewilligen

De originele jaarrekening is door de directie en door de raad van commissarissen ondertekend en vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering d.d. 10 juli 2019.

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de bestemming van de winst

1. De winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
2. Dar kan slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van winst geschiedt eerst na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. Door Dar gehouden aandelen en aandelen die Dar in vruchtgebruik heeft, tellen niet mee bij de berekening van de winstdeling.
5. De AvA kan besluiten tot het doen van tussentijdse uitkeringen. Een besluit tot het uitkeren van een interim-dividend uit de winst over het lopende boekjaar kan tevens door de Directie worden genomen. Uitkeringen als bedoeld in dit lid kunnen slechts geschieden indien is voldaan aan het bepaalde in lid 2.
6. Tenzij de AvA een andere termijn vaststelt, worden dividenden binnen dertig dagen na vaststelling ter beschikking gesteld.
7. De AvA kan besluiten dat dividenden geheel of gedeeltelijk in een andere vorm dan in contanten zullen worden uitgekeerd.
8. Een verlies moet ten laste worden gebracht van de vrije reserves. Ten laste van door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd indien en voor zover de wet dat toestaat.

Het in 2013 door de AvA vastgestelde dividendbeleid gaat uit van een 100% uitkering van de netto winst, mits de solvabiliteit minimaal 40% blijft, dit met in acht name van de in het door de AvA goedgekeurde Bedrijfsplan verwachte balans- en cashflowontwikkelingen in de komende drie boekjaren.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Dar N.V.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Dar N.V. te Nijmegen gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Dar N.V. op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Dar N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen

en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 29 mei 2019

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

W.g.

drs. J.A.W. Huls RA

Colofon

Dar N.V.

Postadres
Postbus 316
6500 AH Nijmegen

Bezoekadres
Kanaalstraat 401
6541 XK Nijmegen
Tel.: 024 – 371 60 00
www.dar.nl

KvK-nr. 9109332

Accountant
BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 1062
6801 BB Arnhem

Vormgeving
Studio Dorus
www.studiodorus.nl

Dar®

...en 't is weer fris!

www.dar.nl